

Oponentský posudek diplomové práce

Bc. Adéla Vlková: Fenologie hnízdění a produktivita u rákosníků (*Acrocephalus* sp.) na základě analýzy kroužkovacích dat

Autorka si ve své diplomové práci klade za cíl analýzu trendů a změn ve fenologii hnízdění a hnízdní produktivity u blízce příbuzných druhů rákosníků – rákosníka velkého, proužkovaného, obecného a zpěvného. Práce má celkově 51 stran a je založena na analýze kroužkovacích dat ze čtyř lokalit v ČR. Úvod je poměrně stručný, což by jistě nebylo na škodu, pokud by autorka měla jasnou představu, o čem chce psát. Troufám si tvrdit, že ty necelé tři strany úvodu by snadno napsala i pouze na základě literatury českých autorů zabývajících se rákosníky. Namísto toho je čtenář vystaven směsici tvrzení o širokém spektru pěvců, která na sebe nenavazují a nejsou dostatečně rozvedena, abychom mohli pochopit, co autorka chtěla říci. Autorka bohužel nereagovala na mou výtku v předešlém oponentském posudku a do citované literatury nezařadila žádné nové práce z našeho území, věnující se zástupcům rodu *Acrocephalus* a vlivu klimatické změny na jejich reprodukci. Na konci úvodu postrádám vysvětlení, proč si autorka pro zkoumanou problematiku vybrala právě tuto skupinu.

Kapitola Metodika obsahuje zbytečně obsáhlé popisy odchytových lokalit, aniž by bylo čtenáři osvětleno, proč autorka z více než 20 tisíců rybníků v ČR zvolila právě tyto čtyři. Charakteristika druhů by měla být zařazena na konci úvodu, v metodické části nemá opodstatnění. Autorka rovněž neakceptovala mou výtku ohledně metodiky sběru dat. Stále v textu uvádí, že data na rybnících Žehuňský, Nesyt a Řežabinec byla sbírána metodikou CES. Projekt CES sleduje od roku 2004 populační dynamiku ptáků během hnízdního období (květen až červenec). Autorka analyzuje odchyty z let 1999–2021 a z měsíců červenec a srpen. Navíc na rybníce Nesyt nikdy žádný projekt CES neprobíhal, naopak na Bohdanečsku ano (autorka tvrdí opak), a to již od roku 2004.

Pozn. V rámci projektu CES není využíván žádný systém kroužkovací stanice.

V metodické části chybí jasně definované období, po které byly odchty na lokalitách prováděny, není jasně definováno, jak autorka počítá produktivitu, ani proč si takovou metodu vybrala. Není jasné, co myslí podílem juvenilních ptáků v populaci, proč sleduje denní počet juvenilů. To samé lze konstatovat o problematice fenologie.

Výsledková část je nejlepší částí diplomové práce. Text není rozvlklý a jednotlivé části na sebe poměrně logicky navazují. Na rozdíl od předešlé verze diplomové práce autorka rozpracovala kapitulu Fenologie, kterou doprovodila řadou zajímavých grafů. Bohužel část věnovaná produktivitě za fenologií značně pokulhává, a to díky diletantskému prezentování výsledků. Popisky grafů neobsahují všechny relevantní údaje, často se odvolávají na výsledky, které jsou uvedeny v textu práce. Grafické provedení je tristní.

Diskuse je naopak nejslabší částí práce. Text působí, jako by autorka ani nevěděla, proč dané charakteristiky počítala. Velká část je pouze shrnutí výsledků, které bez zjevné souvislosti srovnává s výsledky z jiných lokalit v rámci Evropy. Autorka opakovaně uvádí, že v práci Jelínek a Klvaňa (2019) jsme sledovali produktivitu rákosníků v letech 2014–2019. Citovaná práce však pouze srovnává hnízdní produktivitu v roce 2019 s průměrem z let 2014–2018 (tedy produktivita klesla v roce 2019 o 25 % v porovnání s průměrem let 2014–2014, nikoliv že klesla o 25 % během let 2014–2019). Tento příklad jen ukazuje, jak autorka prezentuje výsledky z jiných studií. Celým textem se tak nese otázka, zda si autorka vůbec položila nějaké hypotézy, na něž chce ve své práci odpovědět, či pouze bezmyšlenkovitě srovnává své výsledky s výsledky z jiných studií. Chápu, že pro člověka, který se intenzivně nevěnuje

ornitologii, je zvolené téma poměrně těžké ke zpracování. Nicméně to, že autorka používá nesmyslné termíny, pravděpodobně získané z překladačů (např. odchovy snůšek, časování vyvádění juvenilů, doba mezipřistání apod.) i to, že není schopna dopsat poděkování kroužkovatelům, kteří jí poskytli data, ukazuje, že práci nevěnovala dostatečnou pozornost.

Přes spíše negativní hodnocení mohu konstatovat, že v porovnání s předešlou verzí diplomové práce došlo ke znatelnému zlepšení. Autorka práci zestručnila a zřehlednila. Za velké plus považuji přeepsanou kapitolu týkající se fenologie. Práci doporučuji k obhajobě.

Otázky na autorku

1. V Tab. 1 uvádíte výsledky analýzy meziročních trendů v počtu kroužkovacích dnů na daných lokalitách. Není toto prezentování výsledků poněkud zavádějící, když na lokalitě Bohdanečsko bylo chytáno v letech 1960–2015 (duben až říjen) a na ostatních pouze v letech 1999–2021 (červenec až srpen)? Lze pak porovnávat všechny lokality mezi sebou?

2. V kapitole 2.4 uvádíte: *Pro analýzu změn v produktivitě byla využita kroužkovací data ze všech lokalit pro všechny vybrané druhy. U rákosníka velkého nebyla zahrnuta data z Bohdanečska z důvodu rozdílného datování kroužkování vůči ostatním lokalitám.* Proč rozdílné načasování odchytů na Bohdanečsku vadí jen u rákosníka velkého a nikoliv u dalších druhů rákosníků?

3. Pokud dobře chápu text, tak jste pro fenologii použila data z Bohdanečska a pro produktivitu byla použita data ze všech sledovaných lokalit, a to od července do srpna během let 1999–2021. Proč tedy osa x u obrázků 17C až 22C má různé časové rozpětí?

4. Jak mi vysvětlíte prezentované výsledky u rákosníka proužkovaného na obr. 17C a rákosníka zpěvného na obr. 21C, které ukazují nejvyšší denní počet juvenilů před koncem května, kdy ještě žádná mláďata nejsou vyvedena?

5. Prezentujete průkazné rozdíly v produktivitě mezi lokalitami, ale v diskusi tyto výsledky nijak nekomentujete. Můžete pro zjištěné rozdíly navrhnout vysvětlení?

V Praze dne 1.6.2023

